

VRIJWILLIGE
HET GILDE VAN MOLENAARS

GILDE
BRIEF

DE GILDEBRIEF

MEDEDELINGENBLAD
VAN HET GILDE VAN
VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF VERSCHIJNT
4 X PER JAAR. DE OPLAGE
IS 1100 EXEMPLAREN
REDACTIE: G.J. POW

SECRETARIAAT:
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS, POSTBUS 1372
1500 AJ ZAANDAM

POSTGIRO 2144780 T.N.V.
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS TE NAARDEN

BIOTOOPWACHT :	E. SMIT, ACACIALAAN 41, 1521 EK WORMERVEER TEL. 075 - 283123
GILDE-VERZEKERINGEN :	E. ZWIJNENBERG, NIC. BEETSKADE 40, 1817 EB ALKMAAR. TEL. 072 - 125682
BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE :	N.J. VAN WEELDEN, JAC.VAN BEIERENLAAN 19 2613 HV DELFT. TEL.: 015 - 135958
LEDENADMINISTRATIE :	MEVR. E.N. POW-SCHIPPER, ZWARTEWEG 70, 1412 GE NAARDEN. TEL. 02159 - 45428

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

Van diverse kanten zijn reacties binnengekomen op het artikel 'veiligheid op de molen' van de Gildebrieff van juni 1983.

De reacties bestonden grotendeels uit opsommingen van een andere wijze van zeil voordragen of ophangen, zo men wil, dan die zoals beschreven in het bovengenoemde veiligheidsverhaal.

Een der schrijvers stelde reeds zeer terecht, dat 100 molenaars 100 manieren hebben voor een en dezelfde klus, zo ook voor het zeil voorhangen.

Als antwoord op deze inzendingen wil ik zeggen, dat diverse gangbare manieren op verzoek aan mij zijn voorgedaan en beoordeeld op veiligheid.

Laten we wat dit laatste bedtreft eerst vaststellen, dat geen enkele manier veilig is als de uitvoerder van die manier zelf alle handelingen zo onachtzaam uitvoert, dat er gevraagd wordt om moeilijkheden.

Dus ondanks alle voorzorgmaatregelen moet men zelf ook de nodige voorzichtigheid betrachten. Er wordt tenslotte op een redelijke hoogte gewerkt.

Uiteindelijk heb ik gekozen voor die manier, die de meeste veiligheid bood aan de uitvoerder. Daaraan toegevoegd werden nog enkele punten van andere manieren.

Dat wil niet zeggen, dat alle andere manieren niet goed zouden zijn, maar als men het op veiligheidsaspecten bekijkt is de beschreven manier de meest veilige.

De verdediging van een manier met de woorden "we doen dit al zo sinds onheuglijke tijden en daarvoor reeds de oudmolenaar, waarvan ik het leerde" snijdt geen hout. Vergeet niet, dat traditie nog geen garantie is voor veiligheid! Maar zoals ik reeds eerder heb opgemerkt, als je bewust bezig bent met diverse bijna aangeboren handelingen in en rond de molen te bekijken, i.v.m. het schrijven van deze artikelen, dan wordt het je soms warm in de nek, als je ziet wat er zonder blikken of blozen wordt gedaan.

Als laatste punt, wat de diverse brieven betreft, moet ik zeggen 'hē er leeft toch wel iets onder de leden! Dat deed mij goed.

Ga zo voort mensen, reacties worden zeer op prijs gesteld. De gevolgen ziet U hierna, waar enkele opmerkelijke brieven of delen daarvan zijn afgedrukt.

Gerrit Pouw.

HARTELIJK DANK

De zeer velen, die persoonlijk aanwezig waren bij de feestelijke viering van mijn 10-jarig 'dienstverband' op de Oukoopse Molen, alsmede voor de schriftelijke goede wensen enz. wil ik hierbij nog eens hartelijk bedanken.

Voor de naaste bewoners van de molen, de familie Zaal, en voor mij was alles onvergetelijk.

Jan Kurver.

Na de veiligheidsaspecten wat het wiekenkruis betreft, lopen we nu even om de molen heen naar de staart.

Waarop moeten we hier letten in verband met de veiligheid ?

Dit zijn natuurlijk allereerst de toestand waarin het geheel technisch verkeert.

Als we beginnen met het vangtouw en de daarbij behorende wipstok, moeten we eerst kijken naar de kwaliteit van het vangtouw zelf. Hoe is deze en vooral van welk materiaal is het touw. Is dit van een moderne kwaliteit kunsttouw gemaakt, dan speelt hier de kwestie van verteren niet zo sterk mee.

Maar is het vangtouw gemaakt van sisal of hennep, dan moet men daar regelmatig op letten. Het touw hangt dag en nacht buiten en regelmatig het touw in de taan-olie zetten is er niet meer bij. Wie kan trouwens tegenwoordig nog aan echte taan-olie komen ?

Samen gevat dus, let op de kwaliteit van het touw, want breekt deze plotseling dan ligt men al gauw op de rug. Maar wat gebeurt er met de molen ?

Was de ruk aan het vangtouw nog net voldoende om de vang uit de haak te wippen of van de duim of klamp te halen en hij breekt dan

Ja, dan moeten we maar afwachten hoe een en ander tot stilstand komt en of de askop het houdt, want veel meer tijd dan klaar staan om het vege lijf te redden is er niet meer als het goed fout gaat.

Tot slot, wat het vangtouw betreft, let er op bij regenachtig weer dat zich in het touw veel water ophoopt, vooral als het sisal of hennep-touw betreft.

Als men dan een beetje gehaast het touw beetpakt en de wel bekende ruk er aan geeft, dan wil het nogal eens gebeuren dat het touw als een paling door de handen glipt. Men is dus gewaarschuwd.

Ook de rest van de wipstok en vangtouwcombinatie verdient wel enige aandacht.

Wat vormt de verbinding tussen vangtouw en wipstok ?

Een ketting van voldoende dikte is zeer afdoende, mits ook om de twee à drie jaar in de stokholmer teer gezet. Als dit gebeurt is er tevens de gelegenheid om de bevestiging te controleren op het wipstokeind.

Is er, in plaats van een ketting, een staaldraad gebruikt, dan dient men zeer oplettend te zijn. Staaldraad is mijn inziens absoluut niet geschikt voor dit werk. Roest doet zeer snel zijn werk en de strengen waaruit de kabel is opgebouwd knappen zeer snel en al gauw heeft men nog maar een klein percentage van de kabel beschikbaar.

Weg ermee en zo snel mogelijk.

Tot slot van dit deel van de molen nog even de ophanging van de wipstok in het achterkeuvelens. Hoe is hier de haak en oog wat bevestiging betreft en hoever is de slijtage. U zult verrast zijn hoe ver hier soms de slijtage is gevorderd. De slijtage treedt hier nl. niet alleen op bij vangen, maar de wipstok hangt continu te zwaaien door de langsstrijkende wind.

Wat het vangen betreft bij een molen, uitgerust met een duim of klampvang, dient men er op te letten dat bij het zijdelings wegstappen de weg daarvoor vrij is. Staat men nl. met het volle gewicht van de vang in de handen en men stapt naar rechts weg, let er dan op dat men niet struikelt over een kruipaal of ketting en dan valt. Wellicht laat men dan door de schrikreactie het touw los en dan zijn we, wat de molen betreft, weer aan de goede gezindheid van de goden overgeleverd.

Dit brengt ons tevens bij enkele zeer gewaardeerde opmerkingen van een vrijwillig molenaar. Deze schreef mij n.a.v. deze veiligheidsverhalen en die van de vorige maal in het bijzonder, het volgende : Hij ergert zich er nl. nogal eens aan, dat veel molens staan te malen met de roedketting en bliksemafleider daar waar de molen vrij is gemaakt om te malen.

Deze beide zo nuttige zaken liggen dan doelloos op de bewuste plek op de stelling of in het gras of grind rond de molen. Het gevaar is tweërlei in dat geval, nl. ten eerste zoekt men in geval van een noodsituatie wellicht te lang naar de attributen en ten tweede kan men er ook over struikelen.

Het beste is dus de kettingen, zowel als de bliksemafleider, zodra de molen maalt, deze naar de plek te brengen waar op dat moment het wiekenkruis rond gaat. Alles ligt dan direct en voor het grijpen klaar en liefst op een plek

waar men niet direct loopt. Bij het ter plaatse neerleggen wel even opletten dat het malende wiekenkruis dichtbij is, of liever deze handeling reeds verrichten voordat de vang gelicht is.

Nu weer terug naar de staart en kijken we nu eens naar de krui-installatie. Hoe is de technische toestand van dit, in vele gevallen, zwaar belaste deel van de molen. We zullen type voor type eens nalopen:

krui-rad : Het eerste waar op gelet moet worden is de toestand van het houtwerk en vooral dat van de handspaken en de bevestiging in de kop van de munnik en de verbinding met de krui-rad-hoepels. Deze laatste en vooral de houtdraadbouten controleren op door roest of verrotting van het hout er om heen. Als dit losschiet onder de maximale belasting tijdens het kruien knapt de desbetreffende spaak zeer zeker af.

Een tweede, eveneens zeer belangrijk punt is de bevestiging van de krui-ketting of draad op de munnik. Deze moet degelijk zijn en niet alleen uitgevoerd zijn m.b.v. een kram, geslagen in het hout van de munnik. Tevens hierbij het advies: zet nooit of te nimmer de kruidraad of ketting zover weg vast op de kruipaal of stellingligger, dat de eerste trekkracht uitgeoefend wordt op de bevestiging van de draad of ketting. Altijd de ketting of draad slechts zover uitlopen, dat er minstens no 1 à 1½ slag om de munnik zit bij de aanvang van het kruien. De belasting van de bevestiging is dan nagenoeg geheel overgenomen door de munnik zelf.

Wat de kruidraad betreft, ik herhaal het nogmaals, deze mag eigenlijk niet toegepast worden op grondzeilers. De staalraad is dan veel te veel aan achteruitgang van kwaliteit en betrouwbaarheid onderhevig. Bij vervanging, indien mogelijk, vervangen door een ketting en dan liefst nog één in gegalvaniseerde uitvoering.

De bezetketting natuurlijk in dezelfde uitvoering met een goede bevestigingsmogelijkheid op de staart.

Hiermee zijn we dan tevens aangeland bij de diverse kieften op de staart.

Controleer deze ook van tijd tot tijd, want een pal die in het bovenwiel valt terwijl deze op volle snelheid loopt is niet zo'n beste gebeurtenis.

Trouwens een kneppel, die alleen maar over de vangbalk ligt met aan het andere eind van het kneppeltouw een slingerende kieft, heeft geen enkel nut.

Ook deze onderdelen dienen dus voor 100 % in orde te zijn.

Als laatste punt, dat gecontroleerd dient te worden is maar klein, maar toch wel belangrijk. Wij doelen hier op het spaakkettinkje waarmee het krui-rad tegen teruglopen wordt beveiligd. Mocht de blokkering van het krui-rad zo zijn uitgevoerd dat dit gebeurt met een stok of ijzeren staaf, die letterlijk tussen de spaken wordt gestoken en door de staartbalk, dan ook deze op sterkte controleren.

krui-lier : Een probleem met deze krui-installaties is veelal de sterk voortgeschreden slijtage van de tandwielen.

Uit ervaring weet ik, dat er molens zijn waarbij de tanden van de lier zover versleten zijn dat ze bij tijd en wijle en juist wanneer er het hardst aan getrokken wordt, over elkaar heen vliegen.

Als je dat dan ziet en je let op het gehele staartwerk dan krijg je gewoon medelijden met de molen. Als zo'n tandwielstel over elkaar heen vliegt schudt de staart aanmerkelijk. Het stereotiepe antwoord op een opmerking over dit feit is veelal: "Ja, ik moet de tanden eens laten oplassen." Kom je echter een jaar later, dan moet het nog gebeuren. Een tweede reden dat de tanden over elkaar heen vliegen of op elkaars toppen draaien is ook de verregaande slijtage van de lagering van de diverse assen.

U begrijpt, dat dit alles niet bevordelijk is voor een en ander, maar ook niet voor de molenaar. Doorschieten van de slinger kan tot gevolg hebben :verrekte rugspieren of verdraaide, gekneusde of zelfs gebroken polsen.

Zorg dat alles goed in orde is en gesmeerd. Het loopt niet alleen lichter maar het slijt ook minder.

Indien een blokkering van de lier is toegepast d.m.v. pallen, zorg

zorg er dan voor dat deze goed aangrijpen op het trommelwiel en dat de bevestiging van de pal betrouwbaar is.
Schiets hij tijdens het malen los, dan gaat de molen wellicht uit zichzelf om en staat men dichtbij de lier, dan is een tik van de lierslinger ook niet denkbeeldig.

Gerrit Pouw

WELKOME AANVULLING !!!

In het juni-nummer van de "Gildebrief" schrijft u o.a. iets over het uithalen van de windborden. Uw raad om het bord 'horizontaal' met de wind mee te voeren vanaf de roed tot aan de molendeur, gaat m.i. niet altijd op.

Wanneer het bord 1 of $1\frac{1}{2}$ meter lang is, kan het wel, maar de onderborden bij ons zijn + 2.75 m. !

Het moment waarop wij borden gaan zwichten ligt ongeveer bij windkracht acht dan neem je zo'n bord echt niet meer onder je arm mee !!

De in 1977 overleden molenaar J. Hoogendoorn van de korenmolen te Woerden paste de volgende werkwijze toe op zijn (stellin)molen.

Voorop stond de stelregel, dat de molenaar zo min mogelijk risico mocht lopen voor letsel e.d.

- 1e. Bord van de roed losmaken en rechtstandig tot op de stelling zakken laten
- 2e. Langs het hekwerk de bovenkant van het bord zijdelings naar beneden laten glijden. Het onderend staat dus op de stelling.
- 3e. De bovenkant wordt nu onder de linker-arm genomen.
- 4e. Zo dicht mogelijk langs de muur lopend sleept men aldus het bord naar de stellingdeur.

Enkele belangrijke punten hierbij zijn: of men nu links- of rechtsom langs de molen loopt, de molenaar-zelf loopt altijd zo dicht mogelijk langs de molen, met het bord aan de buitenkant ! Wanneer de wind toch grip op het bord zou krijgen, dan loopt zó de molenaar het minste gevaar door het (z)waaiende bord over stelling gewerkt te worden !

Door op de hierboven omschreven wijze het bord te slepen, wordt bewerkstelligd dat de wind het bord naar beneden drukt, tegen de stelling dus, en dat levert het minste gevaar op.

Is de wind zo zwaar, dat men nauwelijks of geheel niet meer op de stelling in de wind staande blijft, dan paste molenaar Hoogendoorn, en wij in zijn voetspoor, het volgende middel toe.

Uiteraard wanneer het absoluut noodzakelijk is en geen uitstel kan lijden ! Men neme een sterk (b.v. duimsdik) touw van voldoende lengte en knoopt het ene eind binnen in de molen vast. Neem hiervoor een sterk en hecht punt, dicht bij de stellingdeur. Het touw is vlot afwindbaar opgestoken en men kruipt vervolgens op handen en knieën ('tijgeren') over de stelling de molen rond. Het meegevoerde touw wordt al gaande afgewonden, zodanig dat het op circa 1 meter hoogte blijft zitten.

Eenmaal weer binnen knoopt men nu ook het ander eind prima, maar niet te strak aangehaald vast ! Zo is rondom de molen een soort reling ontstaan, waaraan men zich kan staande houden ! Moeten er onder zulke extreme omstandigheden b.v. nog borden worden uitgehaald- dan kan men zich met de vrije hand en diep in elkaar gedoken, over de stelling voortbewegen.

Het ware beter, als men zo'n situatie zou weten te voorkomen, maar dat is ook voor beroepsmolenaars niet altijd mogelijk !

Wanneer men echter hulp zoekt bij de Heere God en nuchter de omstandigheden beoordeelt, kan men wellicht met behulp van zo'n touwreling de noodzakelijke maatregelen treffen. Een goed molenaar is misschien wel een acrobaat, maar nimmer een waaghals !

A.N. Peereboom
Wervershoof

Onderstaand artikel is een samenvatting van verschillende artikelen, die verschenen in "Weerspiegel", maandblad voor weergeïnteresseerden en uitgegeven door de werkgroep weeramateurs.

Schrijvers waren oorspronkelijk T. Stam, A. Hokke, B. Zwart en H. Geurts. De samenvatting is van Jan Kurver.

Veel Nederlanders, en vooral de molenaars zullen Hemelvaartsdag 1983 niet snel vergeten. Het was de dag van de zeer plotseling opkomende storm, die in Zeeland en op het IJsselmeer 10 slachtoffers eiste.

Het KNMI had een onbeduidend storinkje boven St. Nazaire onderschat. Op de computers was dit mini-stormgebiedje, dat snel zou uitgroeien tot een volwassen orkaan, niet gesignaleerd.

Toch werd er wel gewaarschuwd en nog wel in een krant, die toch veel minder actueel kan zijn dan b.v. de radio. In de NRC waarschuwde Harry Otten (de weerman) voor: "Storingen boven Frankrijk, die scherper naar het Noorden zouden afbuigen."

Hij voorspelde deze toestand - toch wel pienter - voor Hemelvaartsdag 's middags. De windsterkte schatte hij op drie tot vier. Maar dat zou dus tien tot twaalf worden. Ook door de weerradar werd dit niet opgemerkt, zij registreren nl. geen wind.

Toch had men dit storinkje al enkele dagen in de gaten. Uiteindelijk kwam men laat, maar niet zo laat, tot de conclusie dat slecht weer naderde.

Toch was de waarschuwing voor veel mensen op het water wel te laat.

Het verraderlijke was, dat de wind zo snel toenam, terwijl daarvan geen enkel teken vooraf zich liet zien. Normaliter gaat zo iets geleidelijker zodat men tijd heeft maatregelen te nemen.

Waarnemingen

Op de bewuste 12e mei was de hemel eerst egaal donker blauw-grijs waaruit regen viel. Plotseling scheurde de bewolking open en nam de wind toe tot Beaufort 8, boven water tot Beaufort 10.

Vlak vóór dit openscheuren, dus tijdens het voorbijtrekken van het koufront en de vlak daarachter liggende trog, zwol de wind algemeen aan tot stormkracht, terwijl bij Utrecht een hoospoor was te reconstrueren.

(Een trog is te beschouwen als een tweede koufront, direct achter de eerste. De verschijnselen zijn die van een koufront, doch dikwijls heviger.)

Door het KNMI werd om 13.00 uur bij het nieuws gewaarschuwd voor windkracht 10. In Zeeland echter was de wind kort na 12.00 uur al vrijwel op het niveau Beaufort 10. Twee uur later was het stormveld gevorderd tot de lijn Den Helder - Zutphen. Vier uur later passeerde het de Noordgrens van Groningen. Toen was al heel wat schade aangericht. De mini-depressie was zo klein en duurde zo kort, dat hij op het kaartje van het dagelijks weerbericht niet voorkomt.

Geschiedenis

De algemene luchtverdeling was op 9 mei (3 dagen voor Hemelvaartsdag) die van een diepe depressie ten N.W. van Ierland, die vrijwel stationair was. (zie afbeelding 1 & 1A).

De straalstroom loopt van New Foundland naar de Golf van Biscaye en van daar naar ons land en Zuid-Noorwegen. De storing volgde 'volgens het boekje' de straalstroom. Op de hele weg werd aan de oppervlakte niet meer dan Beaufort 5 gemeten. Op 12 mei 00.00 uur GMT (dat is 02.00 uur zomertijd) lag de storing bij de Golf van Biscaye met 992 mb luchtdruk. Veel gevaar was er niet van te duchten: Het was een ondiep golfje in een langgerekt front. Op zijn weg naar het Noorden is het depressietje niet eens sterk uitgediept. De luchtdruk was slechts ongeveer 20 mbar gedaald.

Fig. 1 Baan van de depressie op 12 Mei 1983

De storing van 12 Mei (zwarte stippen) volgde de straalstroom rond het sturende systeem (Open cirkels) ten noordwesten van Ierland.

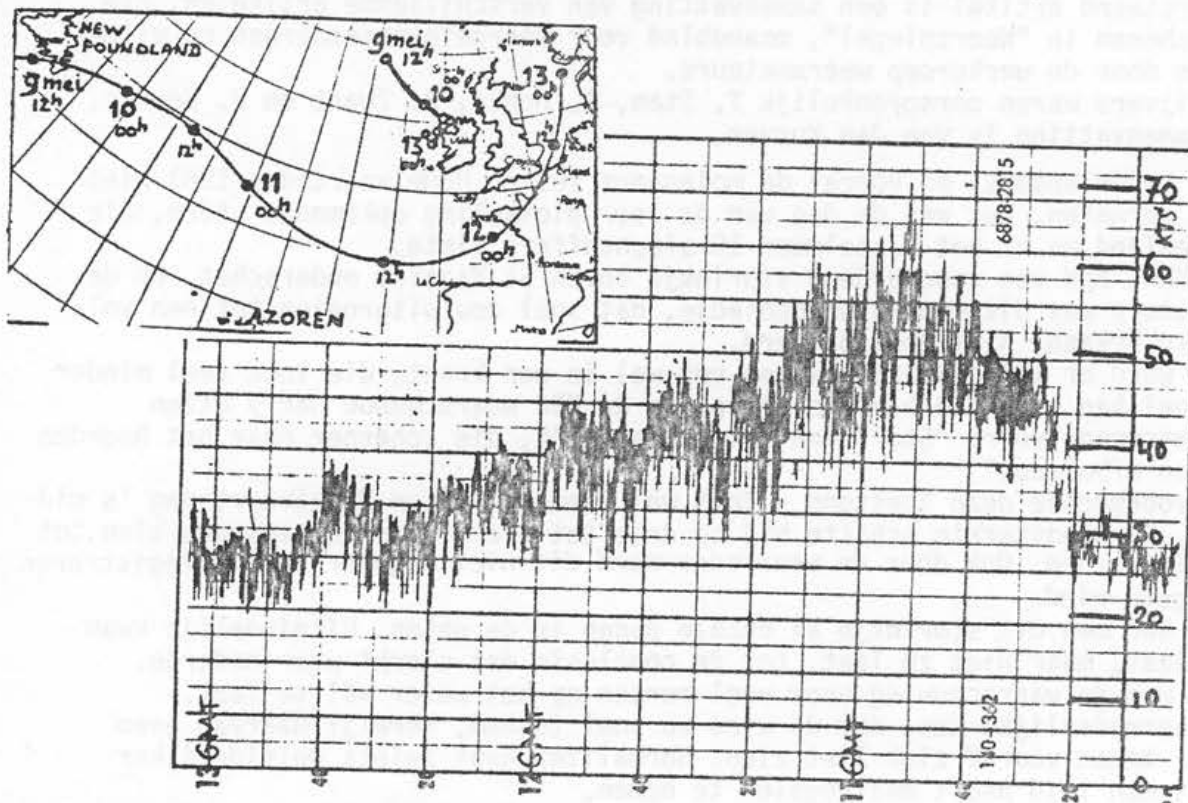
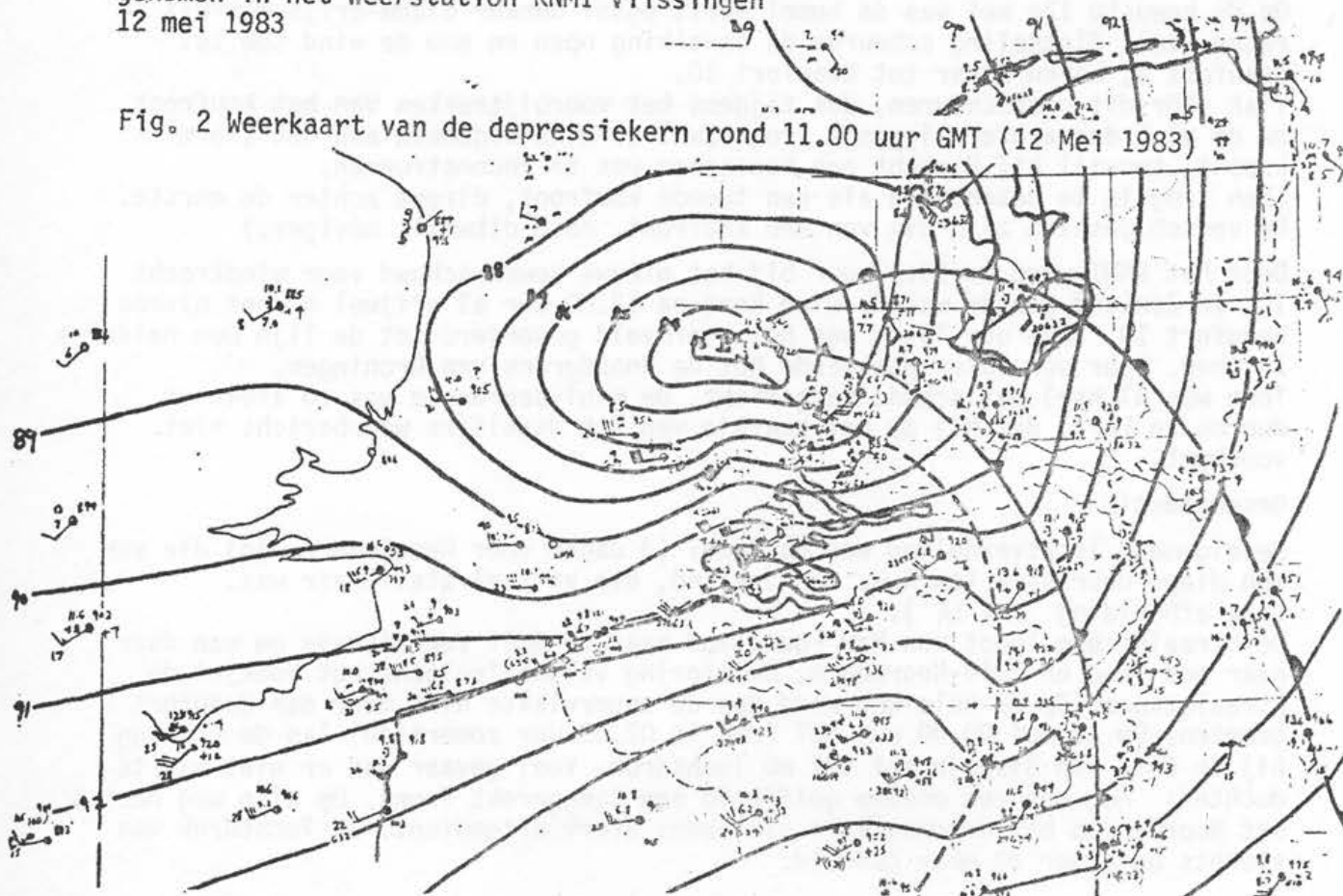

Fig. 1A Windregistratie, zoals werd opgenomen in het weerstation KNMI Vlissingen 12 mei 1983

Fig. 2 Weerkaart van de depressiekern rond 11.00 uur GMT (12 Mei 1983)

De eerste weerkaart, waarop alles duidelijker wordt is die van 0.300 GMT. De depressie lag toen boven Bretagne met een luchtdruk van 987 mbar. Toen was voor het eerst een gesloten ronde isobar te zien rond de kern. Nu begint het probleem. De luchtdrukwaarde is nl. een reconstructie. De gegevens van de zeeschepen worden later ingebracht. Om 0600 uur GMT passeerde de depressie Le Havre, de druk was 984 mbar. Op de kaart van die tijd is de sterkste wind bij Caen (6 Beaufort) en westelijk van Brest (op schepen) 7 Beaufort. De depressie was nog steeds niet groter dan een erwt ! Wel meldde een Frans kuststation Beaufort 7 en een station te Rouen hetzelfde. Van twee schepen in het kanaal kwam dezelfde mededeling echter veel later Dat is de gewone gang van zaken. Van windkracht 10 echter nog geen spoor.

We volgen nu de uurlijkse waarnemingen. Om 1000 uur GMT (12 uur zomertijd) was de plaats van de depressie : De Panne met 983 mbar en geen enkel station meer dan Beaufort 7. Geen enkele alarmerende melding. Toch was het toen al fout aan het gaan. In het lege gebied, zonder waarnemingspunten tussen Griz Nez en De Panne was de depressie even ondergedoken. Om 1100 uur GMT breekt echter de hel los boven Zeeuws-Vlaanderen en (fig.2) Walcheren. De meetpaal Cadzand 10 Beaufort ! (50 knots) en Vlissingen bijna 11 Beaufort (55 knots). De luchtdruk begon echter al minder laag te worden, m.a.w. de depressie begon al op te vullen ! Te 1100 uur GMT lag de kern ten Westen van Goeree met 984 mbar. Het stormveld zal er al wel geweest zijn, ook op de kaart van 10.00 uur GMT echter niet in de waarnemingen. In doorsnee was de depressie toen niet meer dan 100 km. Via de normale meetmethoden van het KNMI was niet meer wind dan Beaufort 7 te verwachten. De reden, dat de wind toch zo uitschoot was echter mede omdat het gehele systeem zich zo snel verplaatste. Dat alleen was al +75 km/uur. Een oorzaak van de waarschuwing in het nieuws van 13.00 uur was de opstijging van de radio-sonde eerder in de morgen te De Bilt, waaruit afgeleid kon worden, dat in de onstabiele lucht achter het front zeer hoge windsnelheden voorkwamen.

Op de weerkaart van 12.00 uur GMT ligt de kern + 70 km ten westen van (fig.3) Zandvoort. Veel stations in ZW Nederland meldden ZW tot W wind 8 Beaufort, een schip bij Goereer 9 Beaufort. (Alle scheepsgegevens worden pas later bekend.)

Om 13.00 uur GMT ligt de kern op 40 km. ten W van Huisduinen (N.H.). IJmuiden meldt dan 50 knots (10 Beaufort).

Om 13.30 uur GMT is de wind op het Noorden van het IJsselmeer ook 10 Beaufort geworden.

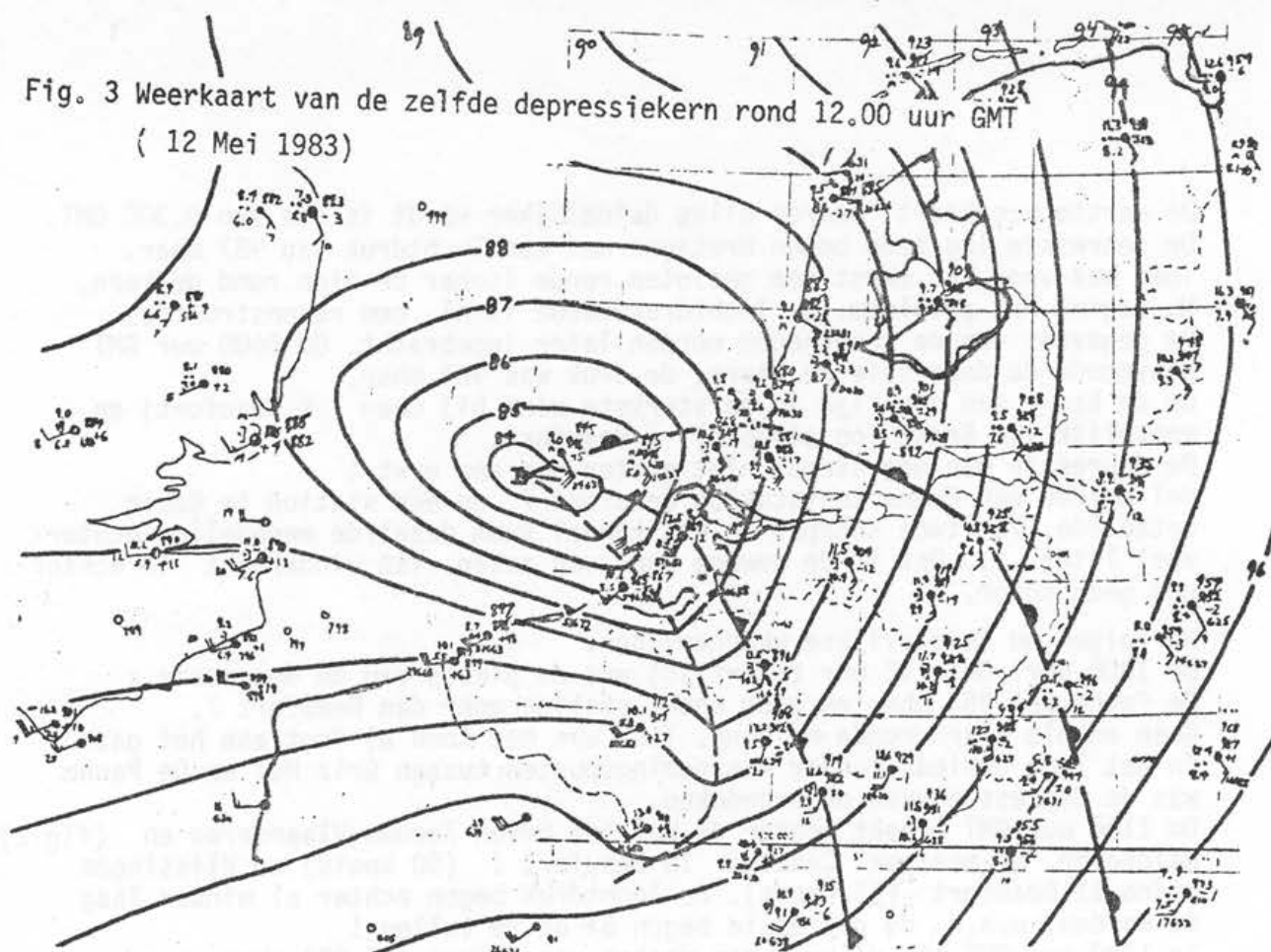
Om 14.00 uur GMT ligt de kern ten N. van West-Terschelling (985 mbar). Daarna wordt het rustiger

Twee hoofd-oorzaken zijn dus aan te wijzen. De reeds genoemde hoge snelheid van het gehele systeem en de sterk zuigende werking van de vlakbijzijnde straalstroom. De grote hoogte van de buienwolken is voor de kenners nauwelijks te verklaren.

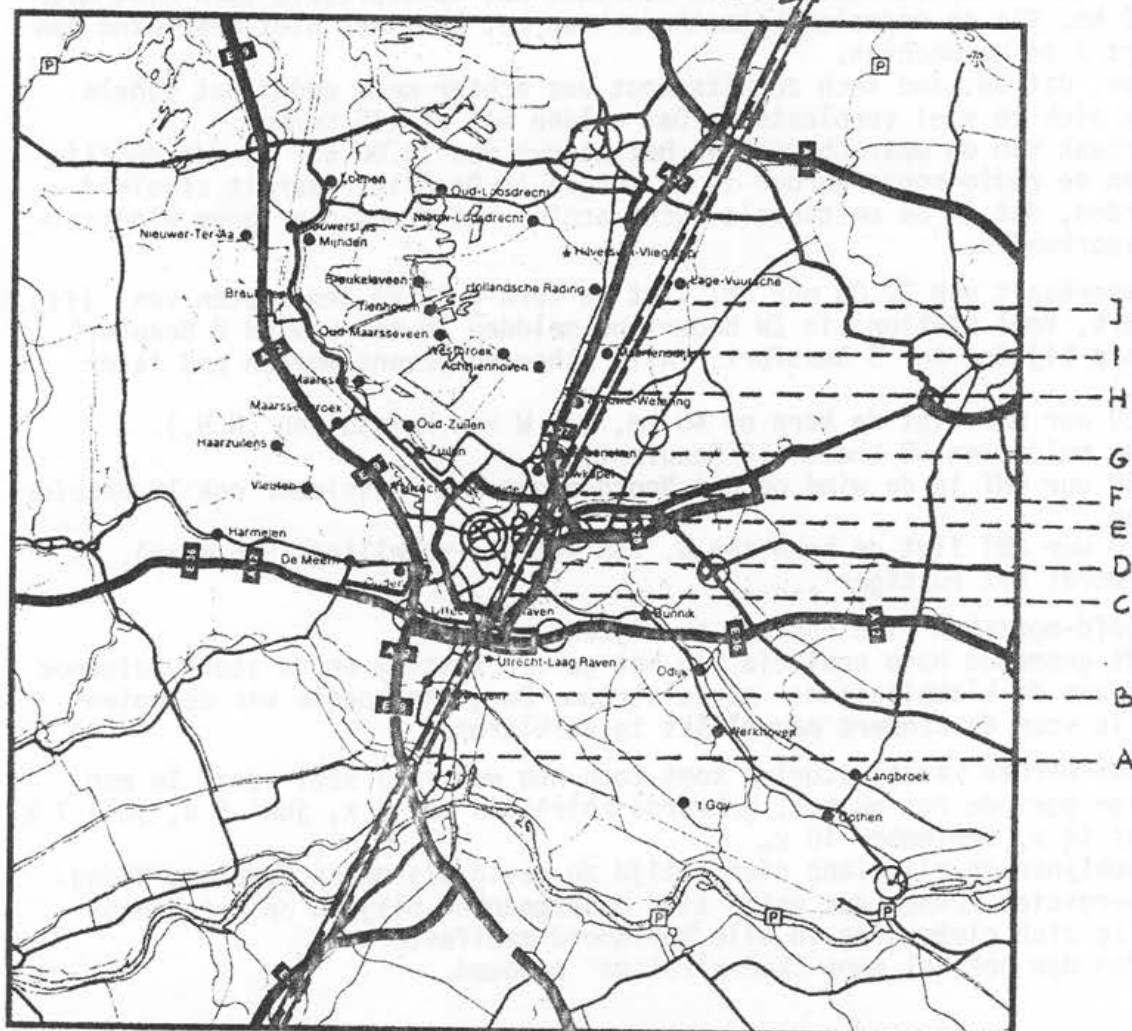
Zo'n onverwachte kanaal-storing komt toch nog wel vrij veel voor. In een 30-jarige periode tot nu toe, gebeurde zoiets in mei 6 x, juni 5 x, juli 7 x augustus 14 x, september 10 x.

De verschijnselen zijn lang niet altijd zo hevig als nu op Hemelvaartsdag. Deze depressies kunnen dus enige tijd ondergedoken blijven op het Kanaal totdat ze zich plotseling in alle hevigheid manifesteren. Ze worden dan ook wel eens "Kanaalratten" genoemd.

Fig. 3 Weerkaart van de zelfde depressiekern rond 12.00 uur GMT
(12 Mei 1983)

SCHADE SPOOR

Schadespoor veroorzaakt door de windhoos welke trok over de stad
Utrecht en omgeving

Windhoos in Utrecht en omgeving

Een weeramateur uit Utrecht vond het met Hemelyaartsdag ideaal weer om te gaan surfen. Hij vertrok uit Utrecht op de fiets naar Loosdrecht.

Nadat hij een blik naar het Z.O. had geworpen, werd zijn aandacht door een vreemd aandoende wolk getrokken. De voorzijde daarvan dreef naar het N.W. en tegelijkertijd ging de achterzijde naar het N.O.

Vooraf naar het O. zag de wolk er zeer dreigend uit.

Achteraf bleek, dat ruim een km. naar het O. een windhoos was overgetrokken. Van het windsurfen kwam weinig terecht, want toen hij van huis ging leek de 5.4 m² zeil net genoeg, maar bij de plassen was een theedoek nog teveel.

Dat er sprake is van een hoos is zeker. Iemand uit Blaricum heeft een vaag slurfje gezien. Twee Utrechters hebben onderzoek gedaan naar de veroorzaakte schade. Ze wonen op een kilometer van de baan, die de hoos heeft gevolgd.

Ze hebben echter geen hoos gezien. Uit hun onderzoek blijkt, dat in een 50 tot 100 meter brede strook, in een rechte lijn van Zuid-Nieuwegein (Vreeswijk) tot Maartensdijk veel schade was. De aard van de schade was dusdanig, dat er meer aan de hand was dan windstoten.

Op bijgaand kaartje is het schadespoor getekend. De letters corresponderen met onderstaande gegevens.

- Parkje met zomerhuisjes aan de Rijksweg Vianen-Utrecht. Over 75 meter breedte 100 bomen vernield. Een derde afgeknakt tussen 2 en 4 meter hoogte.
- Tussen punt a. en punt b. in een rechte lijn over 8 km. bomen geknapt en ontworteld. Bij de kerk van Jutphaas gingen zware beuken en kastanjes om.
- Langs de Jutphase weg 30 bomen ontworteld of beschadigd. Op een schoolpleintje 10 van de 12 bomen om.
- Geen schade.
- Langs de spoorlijn in Oudwijk bomen ontworteld, dakpannen en schoorstenen afgerukt.
- Hogelandse park, kastanjes en beuken en zelfs een vlierstruik uit de grond.
- Fort Voordorp : twee fruitbomen.
- Bij Fort Blauwkapel bomen ontworteld.
- Bos Beukenburg over 50 meter 10 à 30 jonge bomen.
- Vlak voor Maartensdijk takken afgerukt en fruitbomen ontworteld.

Bij bovenstaande opsomming zal menige vrijwilliger gedacht hebben :

"Kwam zoiets ook maar eens bij mijn molen voor, dan was ik tenminste van die ellendige bomen af."

Er is echter geen garantie, dat de molen het er veel beter af zal brengen !

Dat is dus ook geen oplossing !

Jan Kurver

ENKELE GEMETEN WINDSNELHEDEN

KTS	M/S	KM/UUR	BFT	KTS	M/S	KM/UUR	BFT
35	18.0	65	8	60	30.8	111	11
45	23.1	83	9	75	38.5	139	12

Omrekenings factor 1 KTS = 0.514 M/S = 1.852 KM/UUR

1 KM/UUR = 0.278 M/S = 0.540 KTS

1 M/S = 3.600 KM/UUR = 1.944 KTS

Enkele bijzondere zomerstormen uit het verleden

Pinksterstormen mei 1860

Deze stormen waren er twee opeenvolgende op 27 en 28 mei.

De tweede kreeg de naam Pinksterstorm. De situatie was niet vergelijkbaar met afgelopen Hemelvaartsdag.

De eerste storm werd veroorzaakt door een secundaire depressie, die hoorde bij een grote depressie boven de Shetland eilanden (N.Engeland).

Deze kleine depressie trok over het Noorden van ons land waarbij in Vlissingen de windmeters uitsloegen tot 34 en 32 m/sec. (12 Beaufort).

Toch was deze storm slechts een voorbode van een zwaardere.

Een nieuwe secundaire depressie splitste zich af en bewoog zich met 986 mbar in de kern vlak ten N. van Groningen. Het luchtdrukverschil op een bepaald moment tussen Groningen en Maastricht bedroeg 17.5 mm. (Bijna 2 cm kwikdruk !)

In het hele land ging het zwaar stormen.

In Utrecht, Den Helder en Vlissingen werden windstoten gemeten van resp. 34, 36 en 42 m/sec. (De laatste snelheid gaat zelfs boven 12 Beaufort. De Beaufort-schaal mag echter niet gebruikt worden voor windstoten.)

Hier was dus nog meer wind dan met afgelopen Hemelvaartsdag.

Naar aanleiding van deze storm werd door Buys Ballot de stormwaarschuwingsdienst opgericht. Een internationale Nederlandse primeur.

De Haagsche storm 90 september - 1 oktober 1911.

Op 29 september was er ten westen van Schotland een klein lagedrukgebiedje met 1020 mbar druk. De volgende dag lag het bij oost Engeland met 1000 mbar. Boven Amsterdam aangekomen was de druk gedaald tot 981 mbar.

In De Bilt daalde de luchtdruk in 24 uur liefst 40 mbar.

De meeste wind kwam weer in het westen voor met in Scheveningen gedurende enige tijd (met de hand anemometer gemeten !) een gemiddelde van 34 m/sec. (12 Beaufort). Er waren echter nog hogere uitschieters :

Hoek van Holland, Rotterdam en Vlissingen (het zijn ook altijd dezelfde !) 38 m/sec.

Ook op 27 augustus 1912 was er een vergelijkbare situatie. Weer een kleine depressie van west naar oost, midden over ons land.

In Amsterdam zakte de luchtdruk tot 968 mbar en dat in de zomer.

De wind was als volgt:

	richting	uurgemiddelde	max.stoot
Groningen	OZO	6 m/sec	--
Hoek van Holland	NW	27 m/sec	41 m/sec
De Bilt	W	19 m/sec	29 m/sec
Vlissingen	W	22 m/sec	--

Weerkaartje van 28 mei 1860
08ⁿ M.P.T.

Weerkaartje van 30 septem-
ber, 1911, 07ⁿ M.P.T.

Weerkaartje van 27 augus-
tus 1912, 05ⁿ M.P.T.

NIEUWE LEDEN VAN HET GILDE

- M.M. Binneweg, v. Brakelsteeg 4, 4251 AP Werkendam
W.T. Brugman, Moliërelaan 85, 5924 AM Venlo-Blerick
G. Geersing, v. Heemskerckstraat 1/59, 9726 GB Groningen
H. Punter, Westinghousestraat 3 - b, 9727 GP Groningen
W. Koster, Meidoorn 23, 7822 AR Emmen
M.M.B. v.d. Hoeven-Witjes, Kuunskop 67, 6852 JX Huissen (geslaagd vrijwilliger)
F.J. Frauenfelder, Bospolder 10, 2253 XZ Leiderdorp
J.J. Klepper, De Genestetstraat 76, 2032 ZL Haarlem
L. Kooistra, Zijlvestweg 22, 9962 TB Schouwerzijl
P.H.M. de Rijk, Toppingaheerd 57, 9737 TV Groningen
A.J. Voogdt, Markt 11, 4524 AD Retranchement
B. Groot Wassink, Airbornestraat 66, 7002 EX Doetinchem
A.H. Hiensch, Gelderland 4 B, 3901 BB Veenendaal
A.J. Bröring, Kon. Wilhelminalaan 40, 7051 AS Varsseveld
W.S.V. Kalken, Kavel 2, 2731 CP Benthuisen
E.J. Top, Waterman 155, 3328 RJ Dordrecht
B. ten Kley, Ericalaan 59, 7906 NB Hoogeveen
J.W.M. Hilkes, Weth. Traplein 17, 5051 BE Goirle
R.W. Roos, Kon. Julianastraat 45, 2731 ED Benthuisen
M.B.M. Castelein, Loeffstraat 55, 5142 EP Waalwijk
A.R. Wolters, Hardenbergerweg 17, 7731 HA Ommen
A.M. van Akkeren, Wisselweg 22, 2321 VN Leiden
A.M. Rietdijk, Croesinck 2, 2731 GS Benthuisen
M.A. de Ruiter, Oude Singel 220 B, 2312 RJ Leiden
P.J. Lambooy, Weerestein 77, 3632 WZ Loenen a/d Vecht
J.v.d. Peijl, Dorpsstraat 34, 3945 BL Cothen
P.J. Pijnaken, Meerburgerkade 22 A, 2314 VP Leiden
L. Striker, Margrietstraat 11, 2731 GG Benthuisen
P.J.C. Ie Nobel, Ant. Mauvelaan 8, 1394 EM Nederhorst den Berg
A.F. Neuteboom, Tuin 4, 4211 BX Spijk (Z.H.)
A. Smit, Obdammerdijk 8, 1713 RA Obdam
H.B. Venhorst, Oude Doesburgseweg 4, 6901 HJ Zevenaar
F.B. Husselman, Begoniaveld 1, 2914 PB Nieuwerkerk a.d. IJssel
J.E.M. van Dalen, Tocht 12, 2731 CK Benthuisen

SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN

De oproep tot het inzenden van spreekwoorden en gezegden heeft resultaat gehad. Uit diverse windstreken kwamen reacties binnen. Leuk hiervan was, dat men vooral plaatselijk bekende voorbeelden toezond in de taal aldaar gebruikt. Maar er zijn er nog lang niet genoeg, en denk nu niet. Ach, die zal men wel toegezonden hebben, want er waren nu reeds voorbeelden, die ik nog nimmer gehoord had.

Bij alle reacties was er één, die er huizenhoog boven uitstak na telefonisch vooraf daarover benaderd te zijn.

Deze kwam van de heer Wiessner, welke heeft aangeboden iets speciaals te doen met de ingezonden spreekwoorden en gezegden. Ik hou dit echter voor mij als verrassing voor de leden.

Maar hoe meer men inzendt, hoe groter het succes en laat Uw landstreek qua streektaal niet ontbreken !

Bij voorbaat dank.

Gerrit Pouw

Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden.

MOLEN Vernield door de storm

Toen deze kreet over de nieuwsdienst van het A.N.P. werd uitgezonden via de radio spitste ik, en wellicht vele andere molenliefhebbers de oortjes.

Het bleek in Vlissingen plaatsgevonden te hebben, maar met een zucht van verlichting hoorde ik van de nieuwslezer dat het een nieuwe z.g. energie-molen betrof van de PZEM.

In molenkringen vernam ik al snel de volgende opmerking, toen het bleek niet de windmolen "De Prins van Oranje" te zijn:

"Geen zoeter vermaak dan leedvermaak, sprak de mulder, en hij legde er nog een schuintje bij."

Als men echter de foto bekijkt, waarvan hierbij een getekende weergave ter verduidelijking, blijken de wieken (propellorbladen) er niet afgevlogen te zijn maar als een geschilde banaan erbij te hangen.

E.e.a. gebeurde tijdens de storm van het weekend 3 en 4 september met windstoten van 9 à 10 Beaufort.

Toen ik de foto voor het eerst zag, dacht ik na bestudering ervan, direct 'hè, dat doet me denken aan ervaringen opgedaan met Dekker-, van Riet- en Bilau-wieken.'

De constructie van bovengenoemde wiekvormen komt in grove trekken overeen met die van de vernielde propellor, n.l. ribben met daarop aangebracht een metalen bekleding.

Wat is wel eens voorgekomen met deze 'oude' wiekprofielen, n.l. dat de beplating op de achterzijde van de wieken er af gezogen werd.

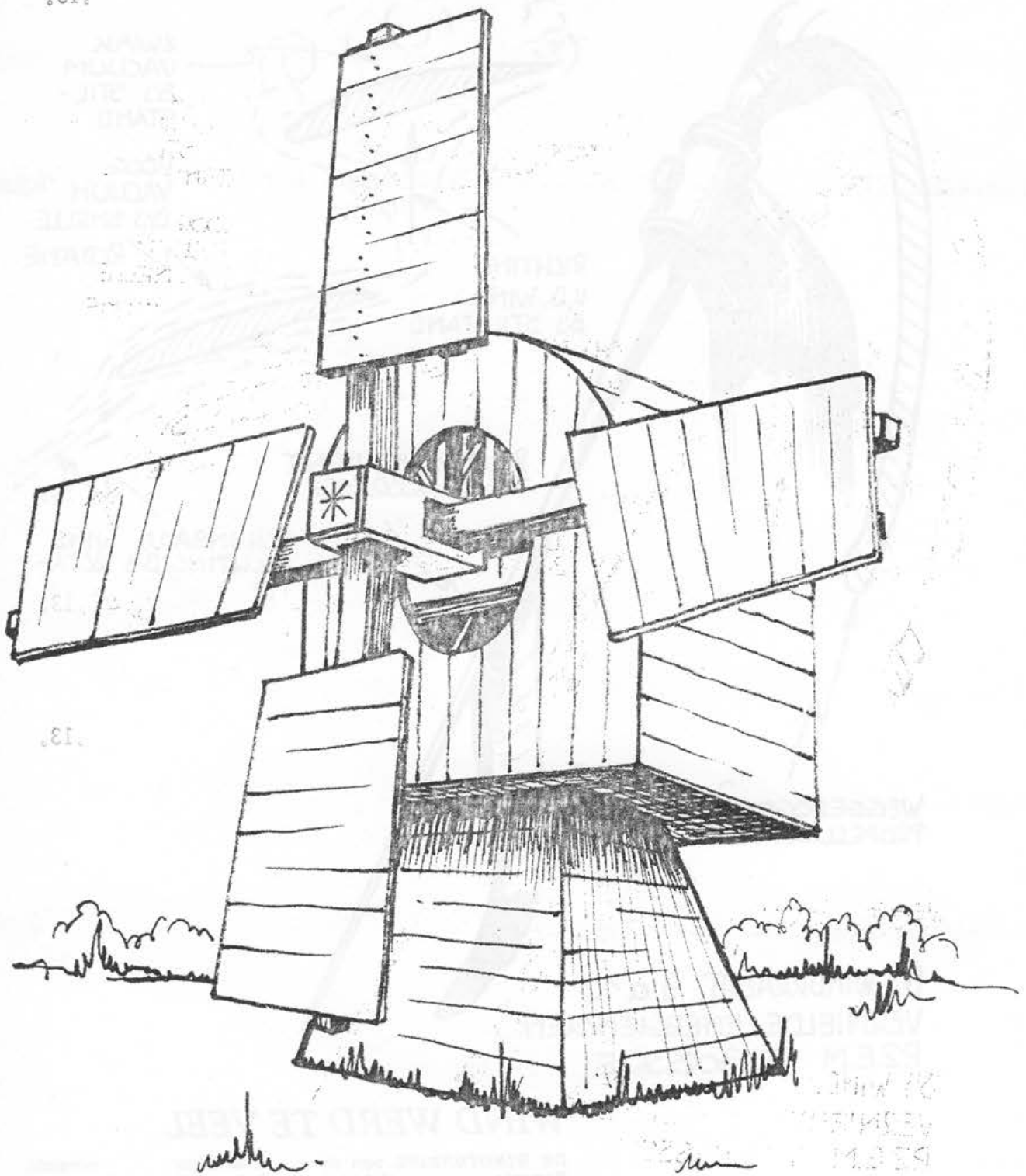
De oorzaak hiervan is de relatief hoge onderdruk, die ontstaat achter het wiekprofiel bij een hoog aantal enden per minuut.

Van Riet heeft zelfs bij latere uitvoeringen van het profiel, zoals nu nog aanwezig op de molen te Nispen, deze beplating weggelaten.

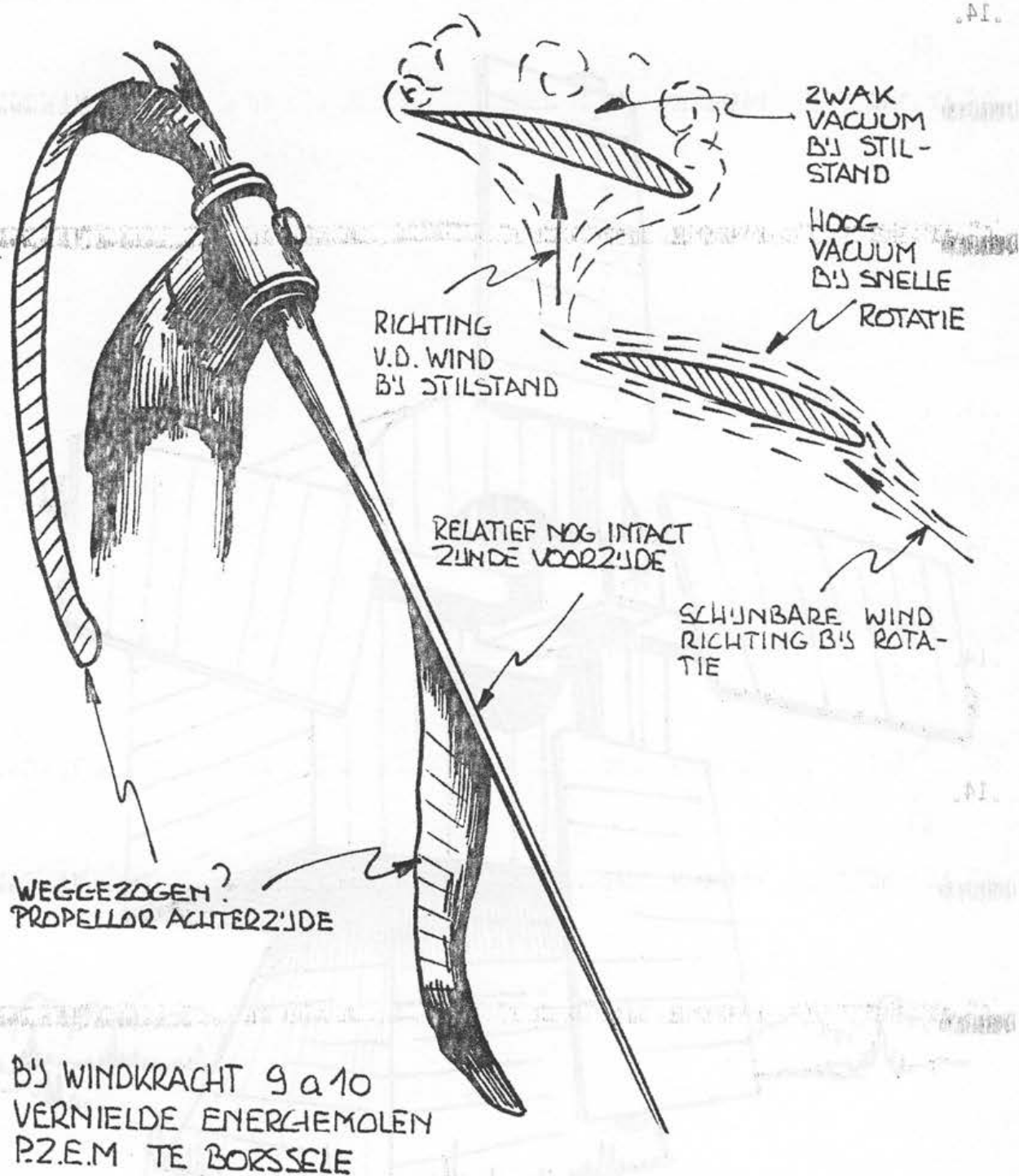
Zouden nu deze krachten, veroorzaakt bij de hoge toerentallen met windkracht 9 à 10 ook teveel geworden zijn voor de PZEM molen ?

Gezien de foto, die propellorbladen weergeeft, die er bij hangen als opengespleten snijbonen, met de voorzijde van het profiel nog redelijk intact, doet mij bijna zeker zijn van de zaak.

Gerrit Pouw.

WAT IS DIT NU VOOR EEN MOLEN ZAAK ?

WIND WERD TE VEEL

DE WINDTURBINE van de Zeeuwse elektriciteitsmaatschappij in Borssele is vrijdagmiddag door een hevige rukwind vernield. De 25 meter lange propellor vloog van de windturbine af. Brokstukken werden tot honderd meter in de omtrek verspreid. De wiek is on-

herstelbaar vernield. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor. Vrijdagavond werd met hulp van de brandweer getracht met een kraan de rest van de wiek van de as af te zagen. Vernieuwing van de propellor kost veel tijd en vele tienduizenden guldens.

HET ANTWOORD OP DE " MOLENZAAK "

Gaarne reageer ik op de rubriek "wat is dit voor een molenzaak" in de Gildebrief no. 2 juni 1983.

Het hier afgebeelde voorwerp is de krans van het krabbelwerk van de kapperij in een papiermolen. Deze krans is bevestigd aan de onderzijde van een zware houten kuip, welke draaibaar is om een zware ijzeren pen. In deze kuip vallen beurtelings 3 stampers met aan de onderzijde 1 brede beitel, "de kapmessen". Deze 3 stampers vallen in 4 slag 4 keer per omwenteling van de wentelas. Een vierde stamper, geheel aan de buitenzijde, valt 2 maal per omwenteling en is juist neer als het krabbelwerk in beweging komt. Dit is de "wroeter". Er zit een gebogen ijzer aan, dat de lompen losschraapt van de kanten en bodem.

En telkens keert bij het omhoog gaan.

Alle stampers vallen met stuitneuzen op de "ree-balk", zodat de bodem niet geraakt wordt.

Naast één der stijlen staat een schuin naar de wentel-as lopende balk.

Even midden scharniert deze balk en wordt telkens door het passeren van de 2 nokken op de wentelas naar buiten gedrukt. Hierdoor wordt het krabbel-ijzer dat aan deze balk "bestevaer" onder het scharnierpunt is bevestigd, in de tanden van de krans getrokken en de ton 1 tand verder gedraaid.

Waarna de bestevaer weer terugvalt en het krabbelijzer een tand verder duwt.

Dit is dus eenvoudig de kapperij.

Diegene, die de film "De stoere werkers" heeft gezien, heeft de werking van deze kapperij uitgebreid kunnen zien. E. Smit zei al terecht: "De filmer kon er geen genoeg van krijgen. Telkens ging het oog van de camera langs de spil naar de waterpomp, dan weer naar de hollander-bak en de kapperij."

Ik heb één verzoek aan de lezers van dit blad: "Wie kan mij zeggen waar de bestevaer scharniert en op welke wijze hij weer in zijn oorspronkelijke stand komt? Zijn hier soms tekeningen van?"

Frans Verra,
Park die Leythe 14,
2314 BA LEIDEN
Tel. 071 - 125133

TOELICHTING OP HET FINANCIËEL JAARVERSLAG

Door een aantal leden is reeds opgemerkt, dat het in de Gildebrief van juni 1983 gepubliceerde verliessaldo en het eindkapitaal 1982 niet met de door de ledenvergadering vastgestelde bedragen in overeenstemming zijn. Alvorens de jaarstukken, mede in verband met de subsidieaanvraag, konden worden ingezonden dienden enige daarin opgenomen posten te worden gecorrigeerd.

Het fonds Uitgave Bijzonder Drukwerk f 4.883,23) en de gift van het Evert Smitfonds (f 2.750,--) werden van de Balans naar de Verlies en Winstrekening overgeboekt.

De vergoeding voor verricht administratiewerk bedroeg in 1981 f 670,--. Dit bedrag is als Fonds Ongedekt Risico van de Verlies- en Winstrekening overgeboekt naar de Balans en daar gevoegd bij de in 1982 ontvangen vergoeding ad f 1.000,--. Het nadelig saldo en het eindkapitaal bedragen dus f 9.107,09 resp. f 11.793,16.

F.J. Gundlach, penningmeester

DE HOLLANDSCHE MOLEN VRAAGTMEDEWERKERS VOOR LEDENWERF-ACTIE

=====

Het ligt in de bedoeling om 1983, het jaar van het 60-jarig jubileum van "De Hollandsche Molen", af te sluiten met een grote ledenwerfactie. Een actie onder het motto:

"Stamt U ook uit een molenaars geslacht ?"

Een groot aantal Nederlanders bezit een achternaam die aangeeft dat voorouders in de grijze oudheid molenaar waren, of een ambacht beoefenden dat met molens te maken had. Denk aan namen zoals molenaar, mulder, Van der Molen, maar ook Termeulen en Smulders ! Er bestaat een lijst van maar liefst 94 van deze namen ! In 1965 heeft De Hollandsche Molen al eens met succes geprobeerd leden te werven onder Nederlanders met deze achternamen. Ook nu, bij het 60-jarig jubileum, wil de vereniging zich op deze categorie mensen richten.

Maar.... het naslaan van telefoonboeken of andere adresbestanden om deze namen op te zoeken, over te schrijven en een brief, folder etc. toe te sturen, kost zoveel tijd, dat de bestuursleden en het kantoor van de vereniging daar absoluut geen kans toe zien. Bovendien: toezending per post zou veel te duur worden. Een folder, brief etc. kost inclusief envelop en porto bij elkaar al gauw een gulden, en met een beetje actie denk je toch al gauw aan vele duizenden of tienduizenden exemplaren. Geld, dat beter besteed kan worden aan de molens.

Daarom wil de Hollandsche Molen een beroep doen op de vele molenvrienden in ons land om behulpzaam te zijn. En omdat het bestuur van de Hollandsche Molen weet dat er zoveel actieve molenvrienden te vinden zijn onder de leden van het Gilde van Vrijwillige Molenaars, heeft het bestuur aan het Gilde gevraagd in de Gilde-brief deze oproep te plaatsen.

Het verzoek komt hierop neer:

-- Bent U bereid de telefoongids na te pluizen op achternamen die iets met molens te maken hebben ? (U krijgt een complete lijst van zulke namen)

-- Bent U bereid enveloppen klaar te maken (brieven, folders en aanmeldingskaarten worden U toegestuurd)

-- en deze bij de betreffende mensen in de loop van dit jaar te bezorgen ?

Wij hopen op heel veel medewerking. Als kleinigheid stellen wij hiertegenover dat U voor ieder nieuw lid dat hieruit voortvloeit t.z.t. een stikker van de molendag 1984 krijgt.

Als U mee wilt werken, stuurt U dan een kaartje of briefje aan:

De Hollandsche Molen
Herengracht 476
1017 CD AMSTERDAM

met vermelding : in welke plaats(en) U de brieven wilt bezorgen, en hoeveel U er in eerste instantie wilt hebben (10, 25, 50, 100 of meer).
U krijgt dan alles over enige tijd toegezonden.

De Hollandsche Molen

Bijna vierhonderd blauwe wimpels, beschikbaar gesteld door "De Hollandsche Molen", hebben hun weg naar de molens gevonden. Het is gebleken dat er nog wat misverstanden bestaan over het gebruik van deze wimpel. Opmerkingen, die wij nogal eens horen, zijn o.a.:

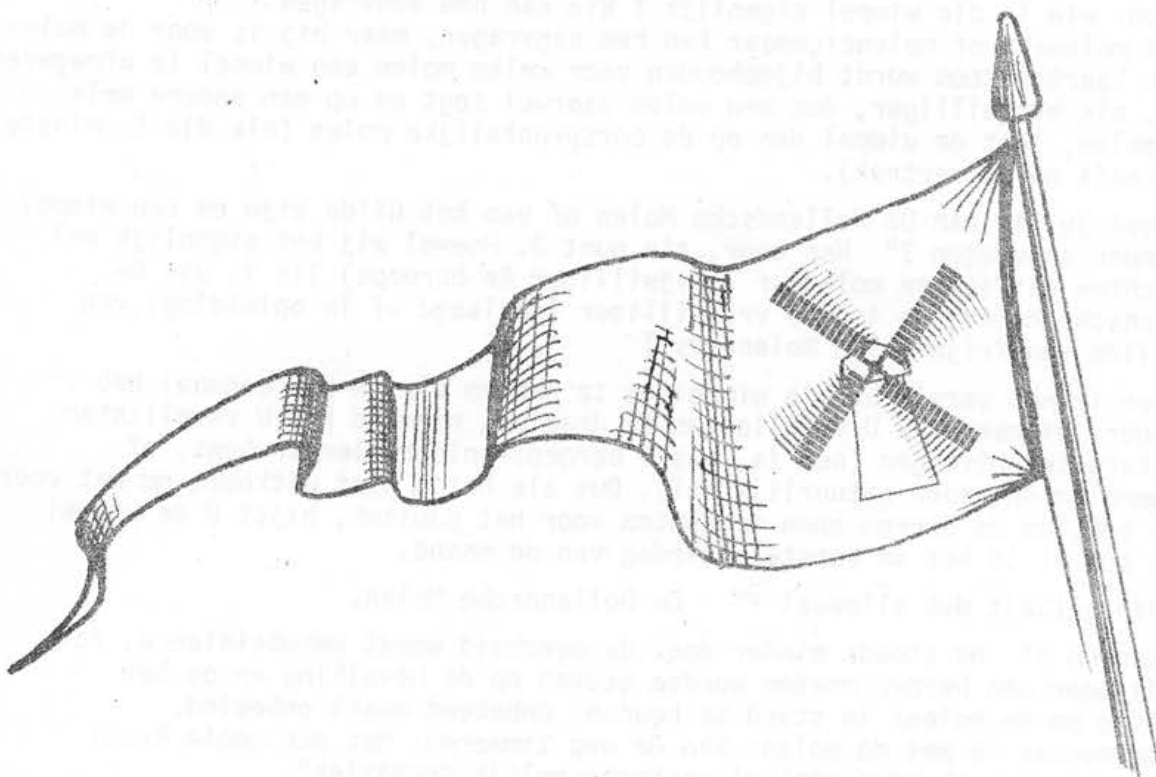
1. "Als ik de Hollandsche Molen hun zin geef zou ik minder draaien dan vroeger. Wat is nou vijf zaterdagen per jaar? Ik draai veel meer."
Antwoord: Natuurlijk is het niet de bedoeling dat U alléén nog maar op die vijf zaterdagen van mei t/m september draait! Als U iedere zaterdag draait (of wie weet wel elke dag!) is dat natuurlijk prachtig.
Het verzoek om op die bewuste eerste zaterdag van de maand te draaien is bedoeld voor hen die, om wat voor reden dan ook, niet iedere zaterdag kunnen draaien, maar de keuze hebben hetzij de ene week hetzij de andere week te draaien. Wel, als het dan enigszins kan, dan graag op die eerste zaterdag van de maand.
2. "Mag die wimpel alleen op die eerste zaterdag van de maand worden gebruikt?"
Nee, U mag de wimpel altijd op de molen zetten als U bereid bent bezoekers te ontvangen. Al zou het, bij wijze van spreken, 365 dagen per jaar zijn!
Niet iedere molenaar (of eigenaar) is nu eenmaal in staat op ieder moment bezoekers te ontvangen, en daarom is er behoefte aan één nationaal signaal dat een molen bezocht kan worden, en dat is de blauwe wimpel. Ook hier geldt: als U maar af en toe in de gelegenheid bent Uw molen voor bezoek open te stellen, dan graag op die eerste zaterdag van de maanden mei t/m september.
3. "Voor wie is die wimpel eigenlijk? Wie kan hem aanvragen?"
Iedere molenaar of moleneigenaar kan hem aanvragen, maar hij is voor de molen. Op een kaartstelsel wordt bijgehouden voor welke molen een wimpel is afgegeven. Als U, als vrijwilliger, dus een molen vaarwel zegt en op een andere molen gaat malen, laat de wimpel dan op de oorspronkelijke molen (als die tenminste nog draait na Uw vertrek).
4. "Moet je lid van De Hollandsche Molen of van het Gilde zijn om een wimpel te kunnen aanvragen?" Nee hoor, zie punt 3. Hoewel wij het eigenlijk wel verwachten dat iedere molenaar (vrijwilliger én beroeps) lid is van De Hollandsche Molen, en iedere vrijwilliger (geslaagd of in opleiding) van het Gilde van Vrijwillige Molenaars!
5. "Ben ik nou verplicht die wimpel op te hangen als ik hem eenmaal heb?"
Nee hoor, niemand kan U verplichten te draaien, niemand kan U verplichten bezoekers te ontvangen (nou ja, als U beroeps-poldermolenaar bent, of museummolenbeheerder natuurlijk wel). Dus als het U niet uitkomt, om wat voor reden ook, om de deuren open te zetten voor het publiek, hijst U de wimpel niet, ook al is het de eerste zaterdag van de maand.
6. "Wie betaalt dat allemaal?" De Hollandsche Molen.
7. "Waarom?" Nu steeds minder door de overheid wordt gesubsidieerd, zal steeds meer een beroep moeten worden gedaan op de bevolking en op het toerisme om de molens in stand te houden. Onbekend maakt onbemind. Daarom moeten we met de molens aan de weg timmeren. Met een mooie kreet heet dat "het verbreden van het maatschappelijk draagvlak".
8. "En als die wimpel nu aan flarden gaat?" Tja, dan zult U zelf een nieuwe moeten betalen. Per molen wordt maar één keer een wimpel verstrekt (voor zolang de voorraad strekt, en die is bijna uitgestrekt (of moet het zijn "uitgestreken")). Nabestellingen zijn mogelijk bij het kantoor van De Hollandsche Molen à raison van f 12,50 per giro 113590 van De Hollandsche Molen te Amsterdam.

Hoe het ook zij, de wimpel valt bepaald op, wordt veel gesignaleerd en trekt bezoekers aan. Ook de molenzaterdagen krijgen dankzij veler medewerking bekendheid.

In 1984 geldt hetzelfde recept: vanaf de Nationale Molendag in mei is elke eerste zaterdag in de maand weer molenzaterdag, t/m september. En de wimpel geeft weer aan wanneer bezoekers welkom zijn.

Maar er is méér : Het gaat er ook om, om op molenzaterdagen (en andere dagen als U bezoekers hebt) met de wimpel daadwerkelijk steun te verwerven voor het behoud van Uw en de molens ! Maak de bezoekers lid van de plaatselijke, regionale molenstichting of vereniging, of van onze landelijke vereniging De Hollandsche Molen. Daarom werden ook tienduizenden folders "Molens draaien niet van wind alleen " uitgereikt. De coupon daarvan werd nog véél te weinig ingezonden (1 per 1000 !)
Zorg ervoor dat in 1984 tenminste elke tiende bezoeker iets bijdraagt aan de molens, werf leden !!!

Tenslotte: De Hollandsche Molen is benieuwd naar Uw ervaringen met de wimpel en de molenzaterdagen, en zal een briefkaart (Herengracht 476, 1017 CB Amsterdam) op prijs stellen met vermelding hoeveel zaterdagen U kon meedoen, of, en ongeveer hoe vaak U de wimpel gebruikt, of U daardoor meer bezoek trekt dan anders of U succes heeft met een bepaalde methode van ledenwerving etc. Bij voorbaat dank !

Zoals we allemaal weten, zijn we de laatste jaren op Nationale Molendag niet zo verwend geweest met wind.

Gelukkig zijn we dit jaar begonnen met de molenzaterdagen, zodat het publiek in ieder geval heel wat meer gelegenheid had eens een draaiende molen te zien. En nog gelukkiger zijn we natuurlijk met die molens, die door molenaars en vrijwilligers, bijna elke week draaiend te zien zijn.

Statistisch gezien moeten we in 1984 een Molendag krijgen die bol staat van de wind. Laten de fietsers er nu maar eens hard tegenaan moeten duwen.

Deze winderige Nationale Molendag zal op de 2e zaterdag in mei 1984 gehouden worden. En weer tegelijkertijd en veelal in samenwerking met de Landelijke Fietsdag. Vóór dit samengaan is gekozen, omdat we via de A.N.W.B. toch altijd weer een leuk stuk (gratis) publiciteit meepakken.

De Nationale Molendag is dan dus de eerste van de draaidagen op de eerste zaterdag van de zomermaanden, zij het dat het natuurlijk een heel speciale dag blijft. De affiches enz. zullen natuurlijk in het teken staan van de Molendag, maar er zal tevens verwezen worden naar de molenzaterdagen. De affiches blijven dus gewoon veel langer hangen volgend jaar !

Vorig jaar heeft iedereen een schrijven gehad van de A.N.W.B. waarin uitleg stond over het tot stand komen van de fietsroutes.

Teneinde iedereen, die graag bezoek op z'n molen wil, nog eens vroegtijdig de juiste weg te wijzen, volgt nog eens een gedeelte van genoemd schrijven. Het kon voorkomen dat een molenaar op Molendag overspoeld werd door onverwachte gasten, terwijl een collega met lede ogen op enige afstand fietsers voorbij zag rijden.

Ondanks een goed overleg met de organisatoren en de regio-vertegenwoordigers blijkt een direkt contact tussen molenaars en de plaatselijke organisatoren van de fietsroutes een dringende noodzaak.

Wij stellen U derhalve voor, om, als U bezoek wenst, liefst op zo kort mogelijke termijn contact op te nemen met het ANWB-kantoorhoofd in Uw directe omgeving, opdat het al dan niet opnemen van Uw molen kan worden besproken voordat de voorbereidingen voor het vastleggen van de fietsroutes binnenkort een aanvang nemen.

Vroegtijdig houdt in dit geval in, vóór 15 november 1983.

Bovengenoemd gesprek kan ondermeer inhouden:

- het al of niet opnemen in de route
- het al of niet bezichtigen van de molen
- het te verwachten aantal deelnemers
- eventueel aanwijzen van de molen als controle-punt of startpunt
- eventueel het alleen maar langsrijden door de deelnemers, waarbij de molen in het kader van de Nationale Molendag uiteraard getooid is met de blauwe wimpel

Omdat telkenjare het tracée van de fietsroute anders is, of behoort te zijn, is het natuurlijk mogelijk dat Uw molen dit jaar beslist niet opgenomen kan worden.

Met wederzijds begrip voor elkaars standpunten kunnen teleurstellingen wellicht voorkomen worden. Komt U echter volgend voorjaar pas eens praten over opname in een route, dan is die teleurstelling bij voorbaat een feit.

Samengevat, wil je bezoek , doe er dan wat aan !

Wij van de werkgroep zullen op landelijk niveau weer alles op alles zetten maar plaatselijk hebben we nu eenmaal jullie hulp hard nodig.

Succes, en maak er wat van !

Werkgroep Nationale Molendag

Gerlof Schaap Bert van Uffelen

Tel. 05280 - 71991

CONTACTCOMMISSIES VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

- GRONINGEN : T. de Jong, Barkstraat 15, 9745 BT HOOGKERK (Gron.)
Tel. 050 - 565953
- FRIESLAND : W. Hofkamp, S.J. de Zeestrjitte 5, 9033 XB DEINUM
Tel. 05107 - 1607
- DRENTE : J. Tigelaar, Peelstraat 55, 7887 TL ERICA
Tel. 05914 - 2492
- OVERIJSSSEL: P. Tienstra, Kruizemuntstraat 591, 7322 LV APELDOORN
Tel. 055 - 660612
- GELDERLAND: H.A. Epskamp, Vredenberg 4, 6862 DX OOSTERBEEK
Tel. 085 - 337664
- NOORD-HOLLAND: K. Zaal, Van der Lijnstraat 30, 1817 EJ ALKMAAR
1 Tel. 072 - 115837
- NOORD-HOLLAND: P. Kaal, Kalverringdijk "De Zoeker", 1509 BT ZAANDAM
2 Tel. 075 - 285822
- ZUID-HOLLAND: F.M. Rutten, Theresiastraat 313, 2593 AL 's GRAVENHAGE
Tel. 070 - 852860
- ZEELAND : N. van Leijen, Weidezicht 52, 4462 VL GOES
Tel. 01100 - 20585
- UTRECHT : G.J. Pouw, Zwarteweg 70, 1412 GE NAARDEN
Het Gooi Tel. 02159 - 45428
- NOORD-BRABANT: D. de Ruiter, Korn 14, 4271 BP DUSSEN
West Tel. 04169 - 1746
- NOORD-BRABANT: G. Sturkenboom, Geer 16, 5641 RA EINDHOVEN
Midden-Oost Tel. 040 - 816072
- LIMBURG : J.H.M. Meessen, De Vossekuil 236, 6416 XN HEERLEN
Tel. 045 - 419804

Bovenstaande mensen kunt U inlichtingen vragen betreffende opleidings-
mogelijkheden in hun regio. In onze volgende Gilde-brief (december 1983)
hopen wij een complete lijst met instructiemogelijkheden te publiceren.

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

-- bladen voor maalboekje leden-in-opleiding	gratis
-- bladen voor maalboekje geslaagde leden	gratis
-- richtlijnen voor het examen vrijwillig molenaar	gratis
-- modelcontract voor vrijwillige molenaars (2 exemplaren)	gratis
-- folder Gilde-verzekeringen	gratis

Informatie I t/m VI	(algemene informatie over praktijk, zeilen, smeren, vangen, weer, onderhoud, bliksemafleider e.d.)	f 10,--
Informatie VII	(het borgen van de molen, knopen)	" 2,50
Informatie X	(metaalbescherming, onweer en bliksem)	" 5,--
Informatie XII	(opbouw wipmolen en achtkante molen)	" 7,50
Informatie XVI	(waarom draaien wieken linksom, waarom hellende as, tonmolen) E. Smit	" 10,--
Informatie XVII	(turbine-molens) J. Meessen	" 5,--

Informaties VIII, IX, XIII, XIV en XV zijn in boekborm uitgekomen :
Wieksystemen voor polder- en industriemolens door G.J. Pouw. f 24,-- *
Uitgegeven door Kluwer Technische Boeken.
Voor leden van het Gilde van Vrijwillige Molenaars geldt een 'club-prijs',
mits via het Gilde besteld. Boekwinkel-prijs f 29,50.

Bovengenoemde uitgaven kunnen, zolang de voorraad strekt, besteld worden
door overmaking van het juiste bedrag op postrekening 2144780
t.n.v. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Naarden, onder vermelding
van het gewenste.

* Deze prijs is exclusief verzendkosten. Porto is f 5,25.

AANBEVOLEN LITERATUUR

<u>Molens</u>	<u>Ir. F. Stokhuyzen</u>	5e herziene druk, Uitgave Fibula- Van Dishoeck Haarlem. ISBN 9022842444 f 22,50
<u>Opleiding watermolenaar</u>		Ing. J. den Besten, prijs en levering aanvragen bij Ing. J. den Besten, Vreelandseweg 12, 3632 EP Loenen a/d Vecht. Tel. 02943 - 3364
<u>Kijk op molens</u>	<u>J.Th. Balk</u>	Uitgave Elsevier ISBN 9010024458 f 35,--
<u>De Windmolen en zijn onderdelen,</u>	<u>J.G. Wiessner</u>	f 30,-- Postgiro 1162733 t.n.v. penningmeester Vrienden v.d. Gelderse Molen te Voorthuizen

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

MOLENAARS

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS